

คู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงาน

การจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุการศึกษา เครื่องเล่นพัฒนาการเด็กปฐมวัย
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสระวานพระยา

โดย

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลสระวานพระยา
ตำบลสระวานพระยา อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

คู่มือแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยาเล่มนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการเรียนการสอน (รายหัว) สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 และมาตรฐานสื่อการเรียนการสอน รายการวัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเนื้อหาต่าง ๆ ผู้จัดทำได้ใช้หลักเกณฑ์และแนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกในการจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยา

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยา

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
	- คำนำ	
	- สารบัญ	
	- ความสำคัญ	4
	- แนวทางการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุน ค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567	4 – 5
	- มาตรฐานสื่อการเรียนการสอน รายการวัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก สำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	6 – 12
	- ขั้นตอนการดำเนินการจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษา	12
	- การกำกับติดตาม และรายงานผล	12
	- เอกสารอ้างอิง	

ความสำคัญ

ด้วยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งงบประมาณโครงการเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับสถานศึกษาทั้งในสังกัดและนอกสังกัดตามศักยภาพการเงินการคลังของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนดังกล่าว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาจะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และส่งผลให้นักเรียนได้มีโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยา สามารถดำเนินการในเรื่องการจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม มีคุณภาพและมาตรฐานที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการจัดซื้อวัสดุการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลสระบัวพระยา ขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาวัสดุการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

**แนวทางการบริหารงบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว)
สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567**

เกณฑ์การจัดสรร

1. จัดสรรตามจำนวนเด็ก ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2566
2. จัดสรรในอัตรา 1,836 บาทต่อปี
3. จัดสรรในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป

งบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรายการเงินอุดหนุนทั่วไปที่ต้องจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567

แนวทางการดำเนินงาน

1. การใช้เงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) กรณีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา ที่เลือกรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ แบบที่ 1 (อปท.บริหารจัดการทั้งหมด) และแบบที่ 2 (อปท.และศาสนสถานบริหารจัดการร่วมกัน)

1.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบจำนวนเด็กที่มีอยู่จริงของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อใช้ในการคำนวณยอดเงินที่จะต้องใช้จ่าย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเบิกหักผลส่งเงินค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) เข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แยกเป็นรายศูนย์

1.2 การกำหนดรายการใช้จ่ายงบประมาณค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งต้องปรากฏรายการในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0893.2/ว 801 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2551 ในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาคัดเลือกและกำหนดรายการที่จะจัดหา ประกอบด้วย สื่อการเรียนการสอน วัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็ก โดยให้คำนึงถึงประโยชน์ คุณภาพ และความปลอดภัยในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน ตามแผนการจัดประสบการณ์และหน่วยการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย

1.3 ให้หัวหน้าสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2551 ใช้จ่ายเงินค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีที่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรายการค่าใช้จ่ายจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ให้หัวหน้าสถานศึกษาเสนอคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนการดำเนินการ

1.4 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยควบคุมดูแลการเบิกจ่ายเงินค่าจัดการเรียนการสอน (รายหัว) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คู่มือการจัดซื้อวัสดุการศึกษาของสถานศึกษา

๑. การจัดหาสื่อการเรียนการเรียนรู้และอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

๑.๑ ให้สถานศึกษาเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อตามหลักสูตร(หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ชุดการเรียนการสอน และคู่มือครู) ที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ตามบัญชีรายชื่อสื่อการเรียนรู้อที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (<http://www.obec.go.th>) กระทรวงศึกษาธิการ สำหรับสื่อการเรียนรู้อที่สำนักพิมพ์เอกชนจัดทำจะมี ๒ ลักษณะ คือ

- (๑) สื่อการเรียนรู้อที่ผ่านการตรวจประเมินคุณภาพทางวิชาการจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โดยปกหลังจะมีใบอนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้อในสถานศึกษา ซึ่งระบุเวลาไว้ ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุญาต
- (๒) สื่อการเรียนรู้อที่จัดพิมพ์จำหน่ายก่อนการตรวจประเมิน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้อสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่นำเข้าจากต่างประเทศ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยปกหลังจะมีใบรับประกันคุณภาพสื่อการเรียนรู้อของสำนักพิมพ์ ระบุชื่อ ผู้เรียบเรียง ผู้ตรวจและบรรณาธิการ สื่อ ดังกล่าวนี้อเมื่อผ่านการตรวจประเมินคุณภาพจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว จึงจะได้รับใบอนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้อในสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๒ สถานศึกษาสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อเสริมหลักสูตรอื่น ๆ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ่านประกอบ หนังสือค้นคว้าอ้างอิง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ CAI วัสดุทัศนศึกษา ได้ตามความต้องการความจำเป็น ทั้งนี้ อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

๑.๓ สถานศึกษาสามารถกำหนดให้นักเรียนมีหนังสือเรียนไว้ใช้ประจำตัวได้ ๕ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) ส่วนแบบฝึกหัดให้มีใช้ประจำตัวนักเรียนได้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ระดับประถมศึกษาเท่านั้น

๑.๔ ให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ดำเนินการพิจารณาคัดเลือกสื่อการเรียนรู้อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จะใช้ในสถานศึกษา

๑.๕ ให้สถานศึกษาประเมินการใช้สื่อการเรียนรู้ออย่างสม่ำเสมอ โดยอาจให้ครูผู้สอนประเมินหรือประเมินในรูปแบบคณะกรรมการ

๒. การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็กสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานศึกษาระดับปฐมวัย ให้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานศึกษาระดับปฐมวัยพิจารณาคัดเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนวัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๒.๒ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาคัดเลือกสื่อการเรียนการสอน วัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่จะใช้สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสถานศึกษาระดับปฐมวัยแต่ละแห่ง โดยให้คณะกรรมการดังกล่าว ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กองการศึกษา หรือผู้แทน/นักวิชาการศึกษา เป็นประธาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ (กรณีสถานศึกษาระดับปฐมวัย) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนจำนวนที่เหมาะสม

ทั้งนี้ การจัดซื้อจัดหาสื่อการเรียนรู้ และอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สื่อการเรียนการสอน วัสดุการศึกษา และเครื่องเล่นพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่จะใช้สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสถานศึกษาระดับปฐมวัย ดังกล่าว ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดซื้อจัดหาความความเห็นของคณะกรรมการในข้อ ๑.๔ และ ข้อ ๒.๒ โดยถือปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

ภาคผนวก

สื่อการเรียนการสอน ด้านร่างกาย ควรประกอบด้วย

๑. ค้อนตอกหมุด หรือด้านอื่นๆ
๒. รูปทรงต่างระดับ
๓. สีเหลี่ยม/สามเหลี่ยมต่างระดับ
๔. กล้องรูปทรงเรขาคณิต
๕. กล้องรูปทรงปริศนา
๖. อุปกรณ์ฝึกลากเส้น
๗. รางฝึกความสัมพันธ์กล้ามเนื้อมือกับตา หรือกล้ามเนื้ออื่นๆ
๘. โต๊ะเตรียมความพร้อม (โต๊ะกิจกรรมกลุ่ม)
๙. อุปกรณ์ร้อยวัสดุ (ขนาดไม่น้อยกว่า ๑ นิ้วขึ้นไป)
๑๐. กรรไกรปลายงอน ขนาด ๔ นิ้วขึ้นไป , กระดาษ
๑๑. ไม้หนีบผ้า (ไม้หรือพลาสติก)
๑๒. ภาพต่อมีจุด
๑๓. ฟองน้ำ
๑๔. อุปกรณ์ทำความสะอาด
๑๕. กะละมัง , แปรงซักผ้า
๑๖. ลูกบอลขนาดเล็ก / ห่วงยาง
๑๗. ตุ๊กตาร้อยเชือก
๑๘. ชุดสร้างจินตนาการด้วยเชือกแบบต่างๆ
๑๙. สื่ออื่นๆ

สื่อการเรียนการสอน ด้านอารมณ์ ควรประกอบด้วย

๑. ระนาดประเภทต่างๆ เช่น ระนาดสี่รຶง ระนาดเล็ก ฯลฯ
๒. เครื่องเคาะจังหวะ / กรับมือ
๓. กลอง
๔. ชุดบูรณาการด้านดนตรี/ เทปหรือซีดีเพลงสำหรับเด็ก
๕. กระดานสำหรับวาดภาพ
๖. ชั้นวางอุปกรณ์ศิลปะ
๗. สีชนิดต่างๆ เช่น สีเทียน สีน้ำ สีผสมอาหาร
๘. แป้งโดว์ / ไม้ขนาดแป้ง / พิมพ์กดแป้ง
๙. ผ้าเช็ดมือ / ผ้ากันเปื้อน / แผ่นรองกันเลอะ
๑๐. สื่ออื่นๆ

สื่อการเรียนการสอน ด้านสังคม ควรประกอบด้วย

๑. บ่อทรายหรือกระบะทราย
๒. เครื่องเล่นทราย
๓. อุปกรณ์สำหรับเล่นน้ำ
๔. ชุดเครื่องครัว
๕. เต้าแก๊ส
๖. เครื่องซักผ้า
๗. ตู้เย็น
๘. งานขามซ้อน / ภาชนะใส่อาหาร
๙. บ้านตุ๊กตา
๑๐. โทรศัพท์ / เตาไรต์ / ที่รองไรต์
๑๑. ผัก ผลไม้จำลอง อาหารชนิดต่างๆ ขนมจำลองต่างๆ
๑๒. เครื่องชั่ง
๑๓. ชุดเครื่องแต่งกายบุคคลอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ แพทย์ พยาบาล ครู วิศวกร
๑๔. ชุดเครื่องมือเครื่องใช้ในอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างยนต์ ช่างไม้ แพทย์ ฯลฯ
๑๕. เครื่องหมายจราจร
๑๖. ยานพาหนะจำลอง รถต่าง ๆ เครื่องบิน เรือ ฯลฯ
๑๗. สื่ออื่น ๆ

สื่อการเรียนการสอน ด้านสติปัญญา ควรประกอบด้วย

๑. บล็อกไม้ชนิดและรูปร่างต่าง ๆ
๒. ชิ้นส่วนปูพื้นสถาปัตยกรรม
๓. บล็อกมหัศจรรย์
๔. ตัวต่อสร้างสรรค์
๕. ชุดจิ๊กซอร์ต่าง ๆ
๖. ชุดจับคู่ที่เหมาะสม
๗. ชิ้นส่วนสร้างภาพ
๘. ลูกกลิ้ง
๙. ขวดสำรวจรส / สำรวจกลิ่น
๑๐. ถาดแยกพวก
๑๑. แท่งรูปทรงต่าง ๆ
๑๒. บันไดสี่
๑๓. กล้องเสียงต่าง ๆ
๑๔. แผ่นไม้ประมาณน้ำหนัก

- ๑๕.จับคู่ตัวเลข / อ่านตัวแรก
- ๑๖.ลูกปักหลักเลขต่าง ๆ
- ๑๗.กระดานหลักเลขต่าง ๆ / บวก – ลบเลขอย่างง่าย
- ๑๘.เกมจุด / ลูกคิด / กระปุกเรียงเลข
- ๑๙.เศษส่วนหลากสี / โดมิโนจำนวน
- ๒๐.ตัวอักษรเคลื่อนที่ บัตรอักษร
- ๒๑.รถบรรทุก รถไฟ อักษรต่าง ๆ
- ๒๒.สื่ออื่นๆ

สื่อการสอนหนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย หนังสือนิทาน ควรประกอบด้วย

๑. หนังสือนิทานอีสป
๒. หนังสือนิทานอื่น

สื่อการเรียนการสอน หนังสือสำหรับผู้ดูแลเด็ก ควรประกอบด้วย

๑. การเรียนรู้วัยวาระส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
๒. การเรียนรู้ในการสร้างสุขนิสัยที่ดี
๓. การเรียนรู้ต่อการรักษาความสะอาดของร่างกาย
๔. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ของร่างกายในด้านต่าง ๆ
๕. การสร้างนิสัยสำคัญในการออกกำลังกาย
๖. การเรียนรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารและการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
๗. การเรียนรู้พัฒนาการและการเจริญเติบโตของร่างกาย
๘. การเรียนรู้ในการช่วยเหลือตัวเอง
๙. การเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
๑๐. การเรียนรู้มารยาทที่สำคัญต่าง ๆ ในสังคม
๑๑. การรู้จักบุคคลที่สำคัญต่าง ๆ
๑๒. การรู้จักการเรียนรู้ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
๑๓. การเรียนรู้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ และวิธีการเก็บรักษา
๑๔. การเรียนรู้ด้านคุณธรรมและวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ
๑๕. การเรียนรู้การแต่งกายที่สำคัญในวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่สำคัญต่าง ๆ
๑๖. องค์ความรู้ทางด้านศาสตร์ต่าง ๆ
๑๗. การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่สำคัญต่าง ๆ
๑๘. การเรียนรู้ทางด้านศิลปะในลักษณะต่าง ๆ
๑๙. การรู้จักภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม

๒๐. การเรียนรู้ที่สำคัญอื่น ๆ ที่เหมาะสมกับการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ของเด็ก

ในจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย และเด็กปฐมวัย ได้รับประโยชน์ในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรจัดหาหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

ด้านวัสดุที่ใช้และความปลอดภัยของสื่อการเรียนการสอน

๑. ใช้วัสดุที่ทำจากไม้ ผ้า พองน้ำ พลาสติก กระดาษ หรือโลหะ ที่ไม่เป็นอันตรายกับเด็กในส่วนผิวสัมผัส ไม่แหลมคม
๒. ส่วนประกอบต่าง ๆ ของสื่อ จะต้องเป็นชิ้นส่วนที่ทนทานมั่นคงแข็งแรง ไม่หลุด หรือ แตกหักง่าย
๓. ผิวสัมผัสของสื่อต้องเป็นผิวขัดเนียน ไม่มีเสี้ยนหนาม หรือเศษวัสดุเจือปน ไม่แหลมคม หรือลักษณะใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อการเล่นของเด็กได้
๔. ที่ใช้ทาหรือเป็นส่วนประกอบของสื่อ จะต้องเป็นสีประเภทNON-TOXICไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก (ซึ่งควรมีใบรับรองคุณภาพสีจากโรงงานผู้ผลิตสีว่าผ่านการทดสอบคุณสมบัติแล้ว)
๕. ขนาดชิ้นส่วนที่ประกอบเป็นสื่อจะต้องมีขนาดไม่เล็กจนเกินไป จนทำให้เด็กกลืนหรือหยิบใส่จมูกหรือเข้าปากได้ รวมทั้งน้ำหนักของสื่อควรมีความเหมาะสมกับวัยของเด็กที่สามารถหยิบเล่นได้เอง
๖. ควรมีภาชนะจัดเก็บเป็นสัดส่วนของสื่อแต่ละชนิดที่ชัดเจนเพื่อง่ายต่อการเก็บรักษาและไปใช้

ด้านประโยชน์และประสิทธิภาพที่ได้รับจากการเรียนรู้และการใช้สื่อ

๑. สื่อแต่ละชนิดต้องได้รับการออกแบบ โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและกระตุ้นความสนใจอยากรู้อยากเห็นของเด็กในการเล่นและการเรียนรู้
๒. สื่อควรเป็นสื่อธรรมชาติหรือหากใช้สื่ออื่น ๆ ต้องเป็นสื่อที่สวยงามสะดุดตาชัดเจน ภาพ ลายเส้น รูปร่างรูปทรงที่เลือกใช้สื่อความหมายได้ชัดเจน ไม่บีบบังคับการทำงานของกล้ามเนื้อสายตาของเด็กมากเกินไป
๓. สื่อต่างๆ ต้องสามารถกระตุ้นประสาทสัมผัสและพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา ชัดเจน
๔. สื่อต่างๆ ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะการคิด สอดคล้องกับการทำงานของสมองการพัฒนาเซลล์สมอง การพัฒนาความสามารถ ทักษะ และวัยของเด็ก ส่งเสริมการสร้างสรรคจินตนาการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาของเด็กให้มีอิสระในการคิดได้อย่างเต็มที่
๕. สื่อต่าง ๆ ต้องส่งเสริมพัฒนาการใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อย่อย กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทั้งร่างกายของเด็ก

๖. สื่อต่าง ๆ ต้องส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการแก้ปัญหาตามประสบการณ์ต่างๆตลอดจนเอื้อต่อกำหนดพัฒนาและการสร้างพื้นฐานในการเรียนรู้ทางวิชาการต่อไปในอนาคต ทั้งทางด้านภาษา การอ่าน การเขียน คณิตศาสตร์ เป็นต้น

๗. สื่อต่าง ๆ จะต้องเอื้อต่อการทำแผนการจัดประสบการณ์ ของครูที่เลี้ยงที่ดูแลเด็ก และง่ายต่อการนำไปใช้ได้อย่างหลากหลาย

๘. สื่อต่าง ๆ ต้องมีความหลากหลายสามารถใช้ควบคู่กันได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกันในการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มีความหลากหลายในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็ก อีกทั้งสามารถจัดแยกสื่อตามมุมต่าง ๆ ได้ เช่น มุมประสาทสัมผัส มุมบทบาทสมมติ มุมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อย่อย มุมความคิดสร้างสรรค์ มุมบล็อก มุมทักษะพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อสามารถนำไปใช้ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเป็นลำดับขั้นและมีความต่อเนื่องในการพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสมตามวัยของเด็ก

๙. หนังสือที่เหมาะสมต่อเด็กปฐมวัย ควรเป็นหนังสือนิทาน เรื่องสั้น การ์ตูน ในลักษณะหนังสือภาพ (picture books) และหนังสือภาพประกอบเรื่อง (picture story books) ที่มีขนาดตัวหนังสือโตไม่น้อยกว่า ๒๔-๓๐ พอยท์ (ประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร) รูปเล่มมีตัวหนังสือน้อย เน้นรูปภาพ ใช้ภาษาง่ายๆ และถูกต้องเนื้อเรื่องไม่ยาวมากจะจัดในแนวตั้งหรือแนวนอนก็ได้ขนาดเล่ม ๘หน้ายก (๑๘.๕×๒๖ เซนติเมตร) จำนวนหน้าประมาณ ๘- ๑๖ หน้าหน้าปก ปกแข็ง มีภาพ สีเส้นสวยงามสะดุดตา และสีสันในเล่มต้องสวยสดใสไม่เข้มบาดตา หรือมืดดำเกินไปเพราะว่าเด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถอ่านหนังสือได้แต่สามารถดูรูปและฟังเรื่องราวได้ หนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางด้านร่างกาย ส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านอารมณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทางสังคมและส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญา